

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 1.9.2005
KOM(2005) 391 lõplik

2005/0167 (COD)

Ettepanek

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel

(komisjoni esitatud)

{SEK(2005) 1057}

SELETUSKIRI

1) ETTEPANEKU TAUST

15. novembri 2001. aasta teatise ebaseadusliku sisserände ühispoliitika kohta juhtis komisjon tähelepanu sellele, et tagasisaatmispoliitika on ebaseadusliku sisserände vastase võitluse lahutamatu ja oluline osa. Tagasisaatmispoliitika peab põhinema kolmel teguril: ühised põhimõtted, ühised nõuded ja ühised meetmed. 10. aprilli 2002. aasta rohelises raamatus, mis käsitleb ühenduse tagasisaatmispoliitikat, on põhjalikumalt käsitletud tagasisaatmisküsimust ühenduse üldise sisserände- ja varjupaigapoliitika lahutamatu osana. Roheline raamat rõhutas vajadust ühtlustamise ja tihedama koostöö järele liikmesriikides ja tõi välja hulga võimalikke tegureid tulevase õigusloome ettepaneku jaoks ühiste nõuete kohta, et algatada laiaulatuslik arutelu asjaomaste sidusrühmadega.

Järgnevas, 14. oktoobri 2002. aasta teatise ühenduse tagasisaatmispoliitika kohta ebaseaduslikult riigis elavate isikute puhul võttis komisjon arvesse seda avalikku arutelu ja visandas edaspidiseks konkreetse tegevusprogrammi, rõhutades eriliselt terviklikku lähenemisviisi. Teatise selgitati järgmist: „...selleks, et ühenduse tegevus tagasisaatmisel oleks võimalikult tõhus, peab see kergesti sobituma välismaalaste poliitika küsimuste tegelikku käsitlemisega, nõudes seaduslike sisserändekanalite ja seaduslike sisserändajate olukorra täielikku selgitamist, tõhusat ja soodsat varjupaigasüsteemi, mille aluseks on kiirmenetlused, mis pakuvad tõelist kaitset neile, kes seda vajavad, ja poliitilise dialoogi toetamine kolmandate riikidega, keda üha enam kutsutakse üles osalema partnerina välismaalaste poliitikaga tegelemisel.” Toetudes eelmainitud teatisele, võttis nõukogu 28. novembril 2002. aastal vastu tagasisaatmisega seotud tegevusprogrammi, milles ta kutsus üles paremale operatiivkoostööle liikmesriikide vahel, tugevdatud koostööle kolmandate riikidega ja ühiste nõuete kehtestamisele eesmärgiga hõlbustada operatiivset tagasisaatmist.

Haagi programmis, mille Euroopa Ülemkogu võttis vastu 4.-5. novembri istungjärgul 2004. aastal Brüsselis jätkati selle teemaga tegelemist ja paluti selgesõnaliselt ühiste nõuete kehtestamist, et isikuid saaks tagasi saata inimlikult ning austades täielikult nende inimõigusi ja -väärikust. Programmis nõuti komisjoni ettepaneku esitamist 2005. aasta alguses.

Kõnealuse ettepaneku eesmärk on vastata üleskutsele ja näha ette selged, läbipaistvad ja õiglased ühised eeskirjad seoses tagasisaatmise, väljasaatmise, sunnimeetmete võtmise, ajutise vahistamise ja sissesõiduga, milles võetakse täielikult arvesse asjaomaste isikute inimõigusi ja põhivabadusi.

Liikmesriikide vaheline koostöö on tõenäoliselt edukas, kui see põhineb ühesugusel seisukohal võtmeküsimustes. Niisiis tuleks kehtestada ühised nõuded, et hõlbustada asjaomaste ametiasutuste tööd ja võimaldada koostöö toetamist liikmesriikide vahel. Pikas perspektiivis panevad sellised nõuded aluse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike asjakohasele ja ühesugusele kohtlemisele, sõltumata liikmesriigist, mis tagasisaatmist korraldab.

- Ettepaneku valdkonnas olemasolevad sätted

2002. aasta novembri tagasisaatmisega seotud tegevuskava¹ konkreetsete järelduste meetmetena on võetud erinevaid õiguslikke ja muid meetmeid. Koostöös tagasisaatmise alal on esimesteks olulisteks õiguslikeks edusammudeks nõukogu direktiiv 2003/110/EÜ 25. novembri 2003 abi kohta läbisõidu puhul seoses väljasaatmisega õhuteed pidi ja nõukogu otsus 2004/573/EÜ 29. aprillil 2004, mis käsitleb ühiste lendude korraldamist tagasisaatmisel.

Kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikust tunnustamist käsitlev direktiiv 2001/40/EÜ koos nõukogu otsusega 2004/191/EÜ, mis sätestab rahalise tasakaalustamatuse hüvitamise kriteeriumid ja praktilise korralduse, sätestab õigusliku raamistiku väljasaatmise otsuste vastastikuseks tunnustamiseks.

Seoses tagasisaatmise rahalise küljega on komisjon teinud ettepaneku asutada Euroopa tagasisaatmisfond perioodiks 2008-2013 osana üldprogrammist „Solidarsus ja rändevoogude juhtimine“ (KOM(2005) 123 6. aprill 2005). Kavandatavat rahastamisvahendit aitavad käivitada ettevalmistavad meetmed aastateks 2005–2007.

2) KONSULTEERIMINE HUVITATUD POOLTEGA JA MÕJU HINDAMINE

aasta roheline raamat, mis käsitleb ühenduse tagasisaatmispoliitikat (KOM(2002) 175) algatas laia arutelu koos avaliku ära kuulamise, millest võttis osa üle 200 inimese ja kus kõneles ligi kolmkümmend eksperti. Ära kuulamine andis kõigile asjaomastele sidusrühmadele võimaluse väljendada oma vaateid ja arvamusi teemadel, mida käesolev ettepanek käsitleb. Nende põhimõtete alusel, mis rohelises raamatus määratleti, arutati tagasisaatmispoliitika praeguseid tavasid ja võimalusi tulevaseks ühtseks ELi poliitikaks ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel. Ära kuulamine lubas arvamusi vahetada esindajatel Euroopa Liidu institutsioonidest, liikmesriikidest, kandidaatriikidest, ebaseaduslike rändevoogude päritolu- ja transiidiriikidest, teistest sihtriikidest, rahvusvahelistest organisatsioonidest, piirkondlikest- ja munitsipaalasutustest, valitsusvälistest organisatsioonidest ja teadusasutustest. Arutelu käigus esitatud kirjalikud märkused avaldati internetis.

Lisaks sellele konsulteeriti 2004. aasta teisel poolel tagasisaatmist käsitleva direktiivi esialgse eelnõu suhtes liikmesriikides tagasisaatmisega tegelevate asjatundjatega.

3) ETTEPANEKU ÕIGUSLIKUD ASJAOLUD

- Kavandatava meetme kokkuvõte

Tõhus tagasisaatmispoliitika on hästihallatava ja usaldusväärse välismaalaste poliitika vajalik osa. Tuleb kokku leppida selged, läbipaistvad ja õiglased eeskirjad, mis võtavad arvesse nii tagasisaatmispoliitika vajadust kui ka asjaomaste isikute inimõigusi ja põhivabadusi. Käesolevas ettepanekus püütakse neid eesmärke saavutada järgnevalt:

1. Kehtestada reegel, mille kohaselt ebaseaduslik riigisviibimine tuleb lõpetada õiglase ja läbipaistva menetlusega.

¹ Nende meetmete põhjalik loetelu on avaldatud komisjoni personali 25. oktoobri 2004. aasta töödokumendis SEK(2004) 1349 „Aastaruanne ühise poliitika väljatöötamise kohta seoses ebaseadusliku sisserände, inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse, välispiiride ja riigis ebaseaduslikult elavate isikute väljasaatmisega“.

2. Edendada vabatahtliku tagasipöördumise põhimõtet, luues üldreegli, et harilikult võimaldatakse "lahkumiseks teatav ajavahemik“.
3. Luua üldise põhimõttena ühtlustatud kaheastmeline menetlus, mis sisaldab esimese astmena tagasisaatmisotsust ja vajadusel, teise astmena väljasaatmiskorralduse väljastamist, viies seeläbi teataval määral vastavusse praegu erinevad liikmesriikide süsteemid.
4. Tegeleda nende isikute olukorraga, kes viibivad riigis ebaseaduslikult, kuid keda ei saa (veel) välja saata.
5. Kindlustada minimaalsed protseduurilised tagatised.
6. Piirata sunnimeetmete võtmist, sidudes selle proportsionaalsuse põhimõttega ja kehtestades minimaalsed tagatised sunniviisilise tagasisaatmise läbiviimiseks.
7. Muuta terves Euroopas kehtiva sissesõidukeelu kehtestamisega siseriiklikud tagasisaatmismeetmed kogu Euroopas kehtivaks.
8. Tunnustada eeskirju järgivat käitumist (kaasa arvatud võimalus tühistada kõik sissesõidukeelud) ja karistada eeskirju eiravat käitumist (kaasa arvatud võimalus pikendada kõiki sissesõidukeelde).
9. Kaitsta riigi huve tõsise siseriikliku ja avaliku julgeolekut ähvardava ohu puhul (kaasa arvatud võimalus pikendada kõiki sissesõidukeelde).
10. Piirata ajutise vahistamise kasutamist ja siduda see proportsionaalsuse põhimõttega.
11. Luua minimaalsed tagatised ajutise vahistamise puhul.
12. Tegeleda olukordadega, kus kolmandate riikide kodanik, kelle kohta üks liikmesriik on väljastanud väljasaatmiskorralduse või vastu võtnud tagasisaatmisotsuse, on kinni peetud teise liikmesriigi territooriumil.

Kaaluti ka seda, kas käesoleva ettepaneku raames tuleks käsitleda *väljasaatmist siseriikliku ja avaliku julgeoleku ohustamise tõttu*, eriti seoses arvatavate terroristide väljasaatmisega. Ettepanekus puuduvad sellealased selgesõnalised sätted kolmel põhjusel:

- Kõik vastuvõetud varjupaiga- ja sisserändealased EÜ direktiivid sisaldavad juba praegu avaliku korra klausleid, mis lubavad liikmesriikidel tühistada elamislood ja saata välja kolmandate riikide kodanikke, kes kujutavad endast ohtu avalikule korrale ja julgeolekule. 11. septembrile järgnenud 2001. aasta 5. detsembri töödokumendis KOM(2001) 743 jõuab komisjon järeldusele: „Tundub, et nende klauslite range kohaldamine on sobivam viis julgeoleku tagamiseks kui erinevate töös olevate ettepanekute põhjalik muutmine.“
- Alati ei pruugi kahtlustatava terroristi väljasaatmine olla riigi huvides. Mõnikord võib olla parem selline isik kriminaalvastutusele võtta ja teda liikmesriigis järelevalve all hoida kui teda kolmandasse riiki välja saata.
- Isegi kui oleks põhjust avaliku korra/julgeoleku kaalutlustel väljasaatmise küsimuse edasiseks ühtlustamiseks, tuleks ettepanek selliseks ühtlustamiseks teha mitte ebaseaduslikku riigisviibimist lõpetava/tagasisaatmist käsitleva direktiivi raames, vaid

pigem nende direktiivide raames, mis reguleerivad riiki sisenemise ja seal viibimise tingimusi - ja lõpetavad - seadusliku riigisviibimise.

Samas muutub kolmanda riigi kodanik, kui tema seaduslik riigisviibimine on lõpetatud avaliku korra kaalutlustel, käesoleva direktiivi tähenduses ebaseaduslikult liikmesriigi territooriumil viibivaks kolmanda riigi kodanikuks ja tema suhtes kohaldatakse käesoleva direktiivi sätteid.

- Õiguslik alus

Asutamislepingu artikli 63 lõike 3 punkt b.

- Põhiõigused

Käesolev ettepanek tehti pärast põhjalikku kontrolli, et kindlustada selle sätete täielik vastavus põhiõigustega, mis on ühenduse õiguse üldpõhimõteteks, ja rahvusvahelise õigusega, kaasa arvatud pagulaste kaitse ja inimõigustega seotud kohustustega, mis on määratletud Euroopa inimõiguste konventsioonis. Seepärast pandi erilist rõhku sätetele, mis käsitlesid protseduurilisi tagatisi, perekonna ühtsust, ajutist vahistamist ja sunnimeetmeid.

- Subsidaarsuspõhimõte

Subsidaarsuspõhimõtet kohaldatakse, sest ettepanek ei kuulu ühenduse ainupädevusse. Liikmesriikidel ei ole võimalik ettepaneku eesmärke piisaval määral saavutada järgmistel põhjustel:

Ettepaneku eesmärk on näha ette ühised eeskirjad tagasisaatmiseks, väljasaatmiseks, sunnimeetmete võtmiseks, ajutiseks vahistamiseks ja sissesõiduks. Nendeks ühisteks eeskirjadeks, mille eesmärk on kindlustada ebaseaduslikult riigis viibivate isikute asjakohane ja ühesugune kohtlemine terves ELis, sõltumata liikmesriigist, kus nad kinni peetakse, on võimalik kokku leppida ainult ühenduse tasemel.

Ühenduse eeskirjad on eriti hädavajalikud selliste kolmandate riikide kodanike juhtumite lahendamiseks, kelle puhul on juba tehtud tagasisaatmisotsus või väljasaatmiskorraldus ja/või väljastatud sissesõidukeeld ühes liikmesriigis ja kes peetakse kinni teises liikmesriigis või kes püüavad teise liikmesriiki siseneda.

Haagi programmis nõutakse komisjonilt selgesõnaliselt käesoleva ettepaneku esitamist. See palve annab tunnistust liikmesriikide tõdemusest, et nad ei suuda ise piisavalt saavutada tõhusat Euroopa tagasisaatmispoliitikat ja seepärast on nimetatud eesmärki lihtsam saavutada ELi tasandil.

- Proportsionaalsuse põhimõte

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas järgmistel põhjustel:

Käesolevas direktiiviettepanekus määratakse kindlaks üldpõhimõtted, kuid jäetakse adressaatidest liikmesriikide valida kõige sobivama vormi ja viisid, kuidas neid põhimõtteid kohaldada vastavalt siseriiklikele õigussüsteemidele ja üldisele taustale.

Ettepanekuga püütakse toetada tõhusaid siseriiklike tagasisaatmisalaseid jõupingutusi ja vältida viimaste kordamist. Direktiiv peaks seega pärast vastuvõtmist viima nende

ametiasutuste üldise halduskoormuse vähendamiseni, kelle ülesanne on direktiivi kohaldamine.

- Vahendite valik

Soovitatud õigusakt: direktiiv

Oli vaja valida siduv õigusakt, mida saaks kergesti lülitada erinevatesse siseriiklikesse süsteemidesse. Määrus oleks olnud liiga jäik, samas kui mittesiduv õigusakt (nagu näiteks soovitusel) oleks olnud liiga vähe vajalikku siduvat õiguslikku jõudu.

- Osalemine õigusaktis

Selle ettepaneku õiguslik alus on EÜ asutamislepingu IV jaotises. Kuna käesolevat ettepanekut kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta sissesõidu tingimustele vastavalt Schengeni lepingu rakendamise konventsioonile, on see Schengeni acquis' edasiarendus, mis tuleb esitada ja vastu võtta järgides protokolle, mis on lisatud Amsterdamis lepingule Ühendkuningriigi ja Iiri seisukoha kohta ja Taani seisukoha kohta ja Schengeni acquis' Euroopa Liidu raamistikku integreerimise protokollile. Koosõlas Islandi, Norra ja Šveitsiga sõlmitud lepingutega on käesolev ettepanek eelpool mainitud ulatuses Schengeni acquis' vastavate sätete edasiarendus.

4) TÄIENDAV TEAVE

- Ettepaneku üksikasjalik selgitus

Järgnevad selgitused keskenduvad ettepaneku kõige olulisematele tunnustele. Üksikasjalikumad märkused on esitatud lisas.

I peatükk

Kavandatava direktiivi kohaldatavuse lähtepunktiks on ebaseaduslik riigisviibimine. Kuna ettepanek puhul on tegu artikli 63 lõike 3 alapunkti b kohase ebaseadusliku sisserände meetmega, soovitakse sellega luua horisontaalsete eeskirjade kogum, mis oleks kohaldatav iga ebaseaduslikult riigisviibiva kolmanda riigi kodaniku suhtes, vaatamata riigisviibimise ebaseaduslikkuse põhjusele (nt viisa lõppemine, elamisloa lõppemine, elamisloa tühistamine või tagasivõtmine, varjupaigataotluse suhtes tehtud negatiivne lõppotsus, pagulasseisundi tagasivõtmine, ebaseaduslik riiki sisenemine). Käesolevas direktiivi ettepanekus ei käsitleta seadusliku riigisviibimise lõpetamise põhjuseid ega korda.

II peatükk

Ettepanek näeb ette kaheastmelise menetluse ebaseadusliku riigisviibimise lõpetamiseks. Iga kolmanda riigi kodaniku kohta, kes viibib riigis ebaseaduslikult, tuleb väljastada tagasisaatmisotsus. Eelistada tuleb vabatahtlikku tagasipöördumist. Kui asjaomane kolmanda riigi kodanik ei pöördu vabatahtlikult tagasi, siis viib liikmesriik ellu tagasisaatmiskohustust väljasaatmiskorraldusega. [Eelneva] arutelu käigus väljendasid paljud liikmesriigid muret, et kaheastmeline kord viib menetluslike viivitusteni. Vastuseks sellele murele selgitatakse ettepanekus selgesõnaliselt, et liikmesriigid võivad väljastada tagasisaatmisotsuse ja väljasaatmiskorralduse ühe toiminguga või otsusena. Käesoleva peatüki sisulisi sätteid, eriti neid, mis käsitlevad kaitset väljasaatmise vastu ja vabatahtliku tagasipöördumise võimalust, peavad liikmesriigid arvesse võtma, olenemata sellest, kas nad väljastavad

tagasisaatmisotsuse ja väljasaatmiskorralduse kahe eraldiseisva või ühe ühise toimingu või otsusena.

Ettepanekus nähakse ette lisaks väljasaatmiskorraldusele sissesõidukeelu kehtestamine, et vältida sissesõitu kõigi liikmesriikide territooriumile. Siseriiklike tagasisaatmismeetmete mõju laienemine kogu ELile peaks olema ennetava mõjuga ja edendama tõeliselt üle-euroopalise tagasisaatmispoliitika usaldusväarsust. Sissesõidukeelu pikkus määratakse kindlaks pärast kõigi oluliste asjaolude hoolikat kaalumist igal üksikjuhtumil. Üldjuhul ei tohiks keelu pikkus ületada 5 aastat. Ainult neil juhtudel, kui tegu on tõsise ohuga avalikule korrale ja julgeolekule, võib sissesõidukeelu väljastada pikemaks ajavahemikuks.

III peatükk

Ettepanekus nähakse ette õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile tagasisaatmisotsuste ja väljasaatmiskorralduste vastu. Õiguskaitsevahend on kas korralduse täitmist peatava mõjuga või annab kolmanda riigi kodanikule õiguse taotleda tagasisaatmisotsuse või väljasaatmiskorralduse täideviimise peatamist, millisel juhul tagasisaatmisotsuse või väljasaatmiskorralduse tegemine lükatakse edasi, kuni see kinnitatakse või kuni selle suhtes ei kohaldata enam kaitsevahendit, millel on peatav mõju.

IV peatükk

Selles peatükis püütakse piirata ajutise vahistamise kasutamist ja siduda see proportsionaalsuse põhimõttega. Ajutist vahistamist kasutatakse ainult sel juhul, kui see on vajalik põgenemise ohu vältimiseks ja kui leebemate sunnimeetmete võtmine ei ole piisav. Põhjused, miks isikut ajutiselt vahi all hoitakse, tuleb korrapäraselt kohtulikult läbi vaadata. Maksimaalsed tähtajad tagavad, et ajutist vahistamist ei saa põhjendamatult pikendada. Ajutist vahistamist käsitlevate siseriiklike eeskirjade ühtlustamise eesmärk on ka vältida nende ebaseaduslikult riigisviibivate isikute edasiliikumist liikmesriikide vahel, kelle suhtes käesoleva direktiivi meetmeid võetakse.

V peatükk

Selles peatükis nähakse ette paindlikud eeskirjad, mida tuleb kohaldada, kui kolmanda riigi kodanik, kelle kohta on väljastatud väljasaatmiskorraldus või tehtud tagasisaatmisotsus ühes liikmesriigis edaspidi „esimene liikmesriik“, peetakse kinni teise liikmesriigi territooriumil edaspidi „teine liikmesriik“. Liikmesriigid võivad valida erinevate võimaluste vahel, sõltuvalt konkreetse juhtumi asjaoludest.

Esimesel juhul võib teine liikmesriik tunnustada esimese liikmesriigi väljastatud tagasisaatmisotsust või väljasaatmiskorraldust. Neil juhtumitel kohaldatakse rahalise hüvitamise mehhanismi, mis lepiti kokku otsuses 2004/191/EÜ.

Teisel juhul võib teine liikmesriik paluda esimesel liikmesriigil võtta tagasi ebaseaduslikult riigisviibiv kolmanda riigi kodanik või otsustada käivitada uus/sõltumatu tagasisaatmismenetlus vastavalt siseriiklikule seadusandlusele.

Seos Schengeni infosüsteemiga:

Selles ettepanekus sisalduvate õigusnormide tõhusal ja kiirel rakendamisel on elulise tähtsusega teabevahetus teiste liikmesriikidega. Liikmesriikidel peab olema kiire juurdepääs teabele tagasisaatmisotsuste, väljasaatmiskorralduste ja sissesõidukeeldude kohta, mille on

väljastanud mõni teine liikmesriik. Selline teabevahetus vastavalt eeskirjadele, mis käsitlevad teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) loomist, toimimist ja kasutamist.

Ettepanek

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 63 lõike 3 punkti b,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,²

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras

ning arvestades järgmist:

- (1) Brüsselis 4. ja 5. novembril 2004 toimunud Euroopa Ülemkogu istungjärgul nõuti tõhusat väljasaatmis- ja repatrieerimispoliitikat, mis põhineks ühistel nõuetel, et isikuid saaks tagasi saata inimlikult ja austades täielikult nende põhiõigusi ja väärikust.
- (2) Tuleb kehtestada selged, läbipaistvad ja õiglased eeskirjad, kus nähakse ette tõhus tagasisaatmispoliitika, mis on hästihallatava välismaalaste poliitika vajalik osa.
- (3) Käesoleva direktiiviga tuleks luua horisontaalsed eeskirjad, mis on kohaldatavad kõigi kolmandate riikide kodanike suhtes, kes enam ei täida liikmesriigis viibimise tingimusi.
- (4) Liikmesriigid peaksid tagama, et ebaseadusliku riigisviibimise lõpetamine viiakse läbi õiglase ja läbipaistva menetluse teel.
- (5) Üldpõhimõttena tuleks kohaldada kaheastmelist menetlust, mis sisaldab esimese astmena tagasisaatmisotsust ja vajaduse korral teise astmena väljasaatmiskorralduse väljastamist. Et vältida võimalikke menetluslikke viivitusi, tuleks liikmesriikidel siiski lubada väljastada tagasisaatmisotsus ja väljasaatmiskorraldus ühe toimingu või otsusena.
- (6) Kui ei ole põhjust arvata, et see kahjustab tagasisaatmismenetluse eesmärki, tuleks eelistada vabatahtlikku tagasipöördumist sunniviisilisele tagasisaatmisele ja võimaldada ajavahemik vabatahtlikuks lahkumiseks.
- (7) Tuleks kehtestada üldised minimaalsed õiguslikud tagatised tagasisaatmis- ja väljasaatmisotsuste puhul, et tagada asjaomaste isikute huvide tõhus kaitse.

² ELT C [...], lk [...].

- (8) Tuleks lahendada nende isikute olukord, kes viibivad riigis ebaseaduslikult, kuid keda ei saa (veel) välja saata. Selliste isikute riigisviibimise tingimuste miinimumnõuded tuleks kehtestada kooskõlas nõukogu 27. jaanuari 2003. aasta direktiiviga 2003/9/EÜ, millega sätestatakse varjupaigataotlejate vastuvõtu miinimumnõuded.³
- (9) Sunnimeetmete võtmine peaks olema selgesõnaliselt seotud proportsionaalsuse põhimõttega ja tuleks luua miinimumtagatised sunniviisilise tagasisaatmise läbiviimiseks, milles võetak arvesse nõukogu 29. aprilli 2004. aasta otsust 2004/573/EÜ, mis käsitleb ühiste lendude korraldamist, et saata kahe või enama liikmesriigi territooriumilt tagasi kolmandate riikide kodanikke, kelle suhtes kehtib tagasisaatmiskorraldus.⁴
- (10) Siseriiklike tagasisaatmismeetmetel peaks olema üle-euroopaline mõju ja need peaksid kehtestama sissesõidukeelu, mis väldiks sissesõitu kõigi liikmesriikide territooriumile.
- Sissesõidukeelu pikkus tuleks igal üksikjuhul määrata kindlaks pärast kõigi oluliste asjaolude hoolikat kaalumist ja ei tohiks üldjuhul ületada 5 aastat. Neil juhtudel, kui tegu on tõsise ohuga avalikule korrale ja julgeolekule, tuleks liikmesriikidel lubada kehtestada pikem sissesõidukeeld.
- (11) Ajutise vahistamise kasutamist tuleks piirata ja siduda see proportsionaalsuse põhimõttega. Ajutist vahistamist tuleks kasutada ainult siis, kui see on vajalik põgenemise ohu vältimiseks ja kui leebemate sunnimeetmete võtmine ei oleks piisav.
- (12) Tuleks ette näha, kuidas lahendada olukord, kus kolmanda riigi kodanik, kelle kohta üks liikmesriik on väljastanud väljasaatmiskorralduse või vastu võtnud tagasisaatmisotsuse, on kinni peetud teise liikmesriigi territooriumil.
- (13) Käesolev direktiiv sisaldab sätteid tagasisaatmisotsuste või väljasaatmiskorralduste tunnustamiseks, mis asendavad nõukogu direktiivi 2001/40/EÜ kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikuse tunnustamise kohta.⁵ Kõnealune direktiiv tuleks seepärast kehtetuks tunnistada.
- (14) Nõukogu otsuses 2004/191/EÜ⁶ on sätestatud väljasaatmise otsuste vastastikusest tunnustamisest tuleneva rahalise tasakaalustamatuse hüvitamise kriteeriumid ja praktiline korraldus, mida tuleks kohaldada mutatis mutandis tagasisaatmisotsuste või väljasaatmiskorralduste tunnustamisel käesoleva direktiivi kohaselt.
- (15) Liikmesriikidel peaks olema kiire juurdepääs teabele tagasisaatmisotsuste, väljasaatmiskorralduste ja sissesõidukeeldude kohta, mille on väljastanud mõni teine liikmesriik. Selline teabevahetus peaks toimuma vastavalt [loodavale otsusele/määrusele, mis käsitleb teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) loomist, toimimist ja kasutamist].⁷

³ ELT L 31, 6.2.2003, lk 18.

⁴ ELT L 261, 6.8.2004, lk 28.

⁵ EÜT L 149, 2.6.2001, lk 34.

⁶ ELT L 60, 27.2.2004, lk 55.

⁷

- (16) Kuna liikmesriigid ei suuda käesoleva direktiivi ulatuse ja mõju tõttu piisavalt saavutada selle eesmärki luua seoses tagasisaatmise, väljasaatmise, sunnimeetmete võtmise, ajutise vahistamise ja sissesõiduga ühised eeskirjad, mistõttu nimetatud eesmärki on lihtsam saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuspõhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv kaugemale, kui on vajalik nimetatud eesmärkide saavutamiseks.
- (17) Liikmesriigid peaksid käesoleva direktiivi sätteid jõustama, diskrimineerimata soo, rassi, nahavärvi, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keeleoskuse, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse põhjal.
- (18) Vastavalt 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsioonile, peaksid liikmesriigid käesoleva direktiivi rakendamisel esmatähtsaks pidama lapse parimaid huvisid. Vastavalt Euroopa inimõiguste konventsioonile peaksid liikmesriigid käesoleva direktiivi rakendamisel esmatähtsaks pidama austust perekonnaelu vastu.
- (19) Käesoleva direktiivi kohaldamine ei piira kohustusi, mis tulenevad 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioonist, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga.
- (20) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.
- (21) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolliga artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev direktiiv põhineb sel määral kui seda kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta sissesõidu tingimustele vastavalt Schengeni lepingu rakendamise konventsioonile,⁸ Schengeni acquis' Euroopa Ühenduse asutamislepingu kolmanda osa IV jaotise alusel, peaks Taani kõnealusel artikli 5 kohaselt otsustama kuue kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmist, kas ta rakendab seda oma siseriiklikus õiguses.
- (22) Kuna käesolevat direktiivi kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta sissesõidu tingimustele vastavalt Schengeni lepingu rakendamise konventsioonile, kujutab see endast Schengeni acquis' sätete edasiarendust lepingu tähenduses, mis sõlmiti Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel ja mis käsitleb nimetatud riikide ühinemist Schengeni acquis' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega, mis on seotud nimetatud lepingu teatavaid rakenduseeskirju käsitleva nõukogu otsuse 1999/437/EÜ⁹ artikli 1, punktis C osutatud valdkonnaga.
- (23) Käesolev ettepanek kujutab endast Schengeni acquis' sätete edasiarendamist lepingu tähenduses, mis sõlmiti Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ning Šveitsi Konföderatsiooni vahel eesmärgiga kaasata viimane Schengeni acquis' nende sätete

⁸ EÜT L 239, 22.9.2000, lk 19.

⁹ ELT L 176, 10.7.1999, lk 31.

rakendamisse, kohaldamisse ja edasiarendamisse, mis kuuluvad kõnealuse lepingu teatavate sätete ajutist kohaldamist käsitleva nõukogu otsuse 2004/860/EÜ¹⁰ artikli 4 lõikes 1 osutatud valdkonda.

- (24) Kuna käesolevat direktiivi kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta sissesõidu tingimustele vastavalt Schengeni lepingu rakendamise konventsioonile, kujutab see endast õigusakti, mis põhineb Schengen *acquis*¹ või on sellega seotud mõnel muul viisil vastavalt ühinemisakti artikli 3 lõikele 2,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK ÜLDSÄTTED

Artikkel 1 **Objekt**

Käesolevas direktiivis sätestatakse ühised nõuded ja kord, mida tuleb kohaldada liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel vastavalt ühenduse õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluvatele põhiõigustele ja rahvusvahelisele õigusele, kaasa arvatud pagulaste kaitse ja inimõigustega seotud kohustustele.

Artikkel 2 **Reguleerimisala**

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmanda riigi kodanike suhtes,
 - (a) kes ei vasta või enam ei vasta sissesõidu tingimustele vastavalt Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklile 5, või
 - (b) kes viibivad mõnel muul viisil ebaseaduslikult liikmesriigi territooriumil .
2. Liikmesriik võib otsustada käesolevat direktiivi mitte kohalda nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellele ei ole antud sissesõiduluba liikmesriigi transiidialasse. Sellele vaatamata kindlustavad liikmesriigid selle, et nende kolmandate riikide kodanike kohtlemine ja kaitsetase ei oleks ebasoodsam kui on sätestatud artiklites 8, 10, 13 ja 15.
3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata kolmanda riigi kodaniku suhtes,
 - (a) kes on ühenduse piires vaba liikumise õigust kasutanud liidu kodanike pereliikmed või

¹⁰ ELT L 370, 17.12.2004, lk 78.

- (b) kellel, ühelt poolt vastavalt ühenduse ja selle liikmesriikide vahelistele lepingutele ja teisalt nende päritolumaal sõlmitud lepingutele, on liidu kodanikega võrdne vaba liikumise õigus.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) kolmanda riigi kodanik - isik, kes ei ole liidu kodanik asutamislepingu artikli 17 lõike 1 tähenduses;
- (b) ebaseaduslik riigisviibimine - kolmanda riigi kodaniku viibimine liikmesriigi territooriumil, kui ta ei vasta või enam ei vasta asjaomases liikmesriigis viibimise või elamise tingimustele;
- (c) tagasipöördumine või tagasisaatmine - vabatahtlik või sunniviisiline naasmine päritolumaale, transiidiriiki või muusse kolmandasse riiki;
- (d) tagasisaatmisotsus - haldus- või kohtuotsus või -akt, millega sätestatakse, et kolmanda riigi kodaniku riigisviibimine on ebaseaduslik ja kehtestab kohustuse naasta;
- (e) väljasaatmine - naasmiskohustuse täideviimine, eelkõige füüsiline transport riigist välja;
- (f) väljasaatmiskorraldus - haldus- või kohtuotsus või -akt, milles tehakse otsus väljasaatmise kohta;
- (g) sissesõidukeeld - haldus- või kohtuotsus või -akt, mis takistab sissesõitu liikmesriigi territooriumile kindla ajavahemiku jooksul.

Artikkel 4

Soodsamad sätted

1. Käesolev direktiiv ei piira järgmiste õigusaktide soodsamate sätete kohaldamist:
 - (a) kahe- või mitmepoolsed kokkulepped ühenduse või ühenduse ja tema liikmesriikide ning ühe või mitme kolmanda riigi vahel;
 - (b) kahe- või mitmepoolsed kokkulepped ühe või mitme liikmesriigi ning ühe või mitme kolmanda riigi vahel.
2. Käesolev direktiiv ei piira ühtegi sätet, mis võib olla soodsam kolmanda riigi isiku suhtes ja mis on sätestatud eelkõige järgnevates sisserände- ja varjupaigaalastes ühenduse õigusaktides:

- (a) nõukogu direktiiv 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta¹¹,
 - (b) nõukogu direktiiv 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta¹²,
 - (c) nõukogu direktiiv 2004/81/EÜ elamisloa väljaandmise kohta kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid või kes on olnud seotud ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamisega, kuid teevad pädevate asutustega koostööd¹³,
 - (d) nõukogu direktiiv 2004/83/EÜ miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu¹⁴,
 - (e) nõukogu direktiiv 2004/114/EÜ kolmandate riikide kodanike riiki lubamise kohta õpingute, õpilasvahetuse, tasustamata praktika või vabatahtliku teenistuse eesmärgil¹⁵,
 - (f) nõukogu direktiiv 2005/XX/EÜ erimenetluse kohta sissesõiduloo andmisel kolmandate riikide kodanikele, kes saabuvad Euroopa Ühendusse teadustöö eesmärgil¹⁶,
3. Käesolev direktiiv ei piira liikmesriigi õigust võtta vastu või säilitada sätteid, mis on nendes käsitletud isikute suhtes soodsamad tingimused, et sellised sätted on käesoleva direktiiviga kooskõlas.

Artikkel 5

Perekonnasuhted ja lapse parimad huvid

Käesoleva direktiivi rakendamisel võtavad liikmesriigid nõuetekohaselt arvesse kolmanda riigi kodaniku peresuhte laadi ja kestust, tema liikmesriigis viibimise kestust ja perekonna olemasolu, kultuurilisi ja sotsiaalseid sidemeid päritolumaaga. Nad võtavad arvesse ka lapse parimaid huvisid vastavalt 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsioonile.

¹¹ ELT L 251, 3.10.2003, lk 12.
¹² ELT L 16, 23.1.2004, lk 44.
¹³ ELT L 261, 6.8.2004, lk 19.
¹⁴ ELT L 304, 30.9.2004, lk 12.
¹⁵ ELT L 375, 23.12.2004, lk 12.
¹⁶ ELT L XX

II PEATÜKK

EBASEADUSLIKU RIIGISVIIBIMISE LÕPETAMINE

Artikkel 6

Tagasisaatmisotsus

1. Liikmesriigid väljastavad tagasisaatmisotsuse iga kolmanda riigi kodaniku kohta, kes viibib nende territooriumil ebaseaduslikult.
2. Tagasisaatmisotsus näeb ette sobiva, kuni neljanädalase ajavahemiku vabatahtlikuks lahkumiseks, kui ei ole põhjust arvata, et asjaomane isik võib selle ajavahemiku jooksul põgeneda. Selle ajavahemiku jooksul võib kehtestada teatavaid kohustusi, mille eesmärk on vältida põgenemise ohtu, nagu korrapärane aruandlus ametiasutustele, tagatismakse tasumine, dokumentide üleandmine või kohustus viibida kindlaksmääratud elukohas.
3. Tagasisaatmisotsus väljastatakse kas eraldiseisva akti või otsusena või koos väljasaatmiskorraldusega.
4. Kui liikmesriikide suhtes kohaldatakse kohustusi, mis tulenevad põhiõigustest, eriti Euroopa inimõiguste konventsioonist, nagu õigus väljasaatmata jätmisele, õigus haridusele ja perekonnaühtsusele, tagasisaatmisotsust ei väljastata. Kui tagasisaatmisotsus on juba väljastatud, siis see tühistatakse.
5. Liikmesriigid võivad igal ajal otsustada väljastada kolmanda riigi kodanikule, kes viibib ebaseaduslikult nende territooriumil, erineva elamisloa või muu loa, mis annab õiguse perekondlikel, inimlikel või muudel põhjustel riigis viibida. Sellisel juhul tagasisaatmisotsust ei väljastata või kui väljasaatmisotsus on juba väljastatud, siis see tühistatakse.
6. Kui kolmanda riigi kodanikul, kes viibib liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult, on kehtiv elamisluba, mille on välja andnud teine liikmesriik, ja kui kõnealune isik läheb vabatahtlikult viimase territooriumile tagasi, hoidub esimene liikmesriik tagasisaatmisotsuse väljastamisest.
7. Kui seoses kolmanda riigi kodanikuga, kes viibib tema territooriumil ebaseaduslikult, on pooleli elamisloa või mõne muu riigisviibimist lubava loa pikendamise menetlus, hoidub kõnealune liikmesriik tagasisaatmisotsuse väljastamisest, kuni pooleliolev menetlus on lõppenud.
8. Kui seoses kolmanda riigi kodanikuga, kes viibib tema territooriumil ebaseaduslikult, on pooleli elamisloa või mõne muu riigisviibimist lubava loa andmise menetlus, võib kõnealune liikmesriik hoiduda tagasisaatmisotsuse väljastamisest, kuni pooleliolev menetlus on lõppenud.

Artikkel 7
Väljasaatmiskorraldus

1. Liikmesriigid väljastavad väljasaatmiskorralduse kolmanda riigi kodaniku suhtes, kelle kohta on tehtud tagasisaatmisotsus, juhul kui on põgenemise oht või kui kohustust naasta ei ole täidetud vastavalt artikli 6 lõikele 2 vabatahtlikuks lahkumiseks võimaldatud ajavahemiku jooksul.
2. Väljasaatmiskorralduses määratletakse väljasaatmise tähtaeg ja riik, kuhu tagasi saadetakse.
3. Väljasaatmiskorraldus väljastatakse kas eraldiseisva akti või otsusena või koos tagasisaatmisotsusega.

Artikkel 8
Edasilükkamine

1. Liikmesriigid võivad tagasisaatmisotsuse täitmise sobiva ajavahemiku võrra edasi lükata, võttes arvesse iga üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid.
2. Liikmesriigid lükkavad väljasaatmiskorralduse täideviimise edasi järgmistel asjaoludel seni, kuni asjaolud säilivad:
 - (a) kolmanda riigi kodaniku võimetus reisida või olla transporditud naasmisriiki, mis on tingitud tema füüsilisest või vaimsest seisundist;
 - (b) tehnilised põhjused nagu transpordivõimaluste puudumine või muud raskused, mis muudavad võimatuks kolmanda riigi kodaniku väljasaatmise inimlikult ja austades täielikult tema põhiõigusi ja väärikust;
 - (c) kui ei ole kindel, et saatjata alaealise saab lahkumispunktis või kohalejõudmisel üle anda pereliikmele, viimasega samaväärsele esindajale, alaealise eestkostjale või naasmismaa pädevale ametnikule, millele eelneb nende tingimuste hinnang, kuhu alaealine tagasi saadetakse.
3. Kui tagasisaatmisotsuse täitmine või väljasaatmiskorralduse täideviimine on lõigetes 1 ja 2 osutatud viisil edasi lükatud, võib kolmanda riigi kodaniku suhtes põgenemise ohu vältimiseks kehtestada teatavaid kohustusi, nagu korrapärane aruandlus ametiasutustele, tagatismakse tasumine, dokumentide üleandmine või kohustus viibida kindlaksmääratud elukohas.

Artikkel 9
Sissesõidukeeld

1. Väljasaatmiskorraldusega kaasneb sissesõidukeeld maksimaalselt 5 aastaks.
Tagasisaatmisotsus võib sisaldada sellist sissesõidukeeldu.
2. Sissesõidukeelu pikkus määratakse igal üksikjuhul kindlaks pärast kõigi oluliste asjaolude hoolikat kaalumist ja seda eriti siis, kui asjaomane kolmanda riigi kodanik:

- (a) on saanud väljasaatmiskorralduse esimest korda;
- (b) on saanud juba enne väljasaatmiskorralduse;
- (c) on sisenenud liikmesriiki, kus tema suhtes kehtib sissesõidukeeld;
- (d) kujutab ohtu avalikule korrale või julgeolekule.

Sissesõidukeelu võib väljastada enam kui viieks aastaks, kui asjaomane kolmanda riigi kodanik kujutab tõsist ohtu avalikule korrale või julgeolekule.

3. Sissesõidukeelu võib tühistada, eriti juhtumitel, mil asjaomane kolmanda riigi kodanik:
 - (a) on saanud tagasisaatmisotsuse või väljasaatmiskorralduse esimest korda;
 - (b) on pöördunud liikmesriigi konsulaaresinduse poole;
 - (c) on hüvitanud kõik oma varasema tagasisaatmismenetluse kulud.
4. Sissesõidukeelu võib peatada erandkorras ja ajutiselt asjakohastel üksikjuhtudel.
5. Lõiked 1 - 4 ei piira õigust taotleda varjupaika ühes liikmesriikidest.

Artikkel 10 **Väljasaatmine**

1. Kui liikmesriik võtab sellise kolmanda riigi kodaniku väljasaatmise läbiviimiseks sunnimeetmeid, kes avaldab väljasaatmisel vastupanu, on sellised meetmed proportsionaalsed ega ületa mõistlikke piire. Neid rakendatakse vastavalt põhiõigustele ja asjaomase kolmanda riigi kodaniku väärikust austades.
2. Väljasaatmise läbiviimisel võtavad liikmesriigid arvesse ühiseid suuniseid turvasätete kohta väljasaatmisel ühiste lendude raames õhuteed pidi, mis on lisatud otsusele 2004/573/EÜ.

III PEATÜKK **PROTSEDUURILISED TAGATISED**

Artikkel 11 **Vorm**

1. Tagasisaatmisotsused ja väljaviimiskorraldused esitatakse kirjalikult.

Liikmesriigid tagavad, et faktilised ja õiguslikud asjaolud on otsuses ja/või korralduses esitatud ja et asjaomast kolmanda riigi kodanikku on kirjalikult teavitatud kättesaadavatest õiguskaitsevahenditest.

2. Liikmesriigid võimaldavad soovi korral kirjaliku või suulise tõlke tagasisaatmisotsuse ja/või väljasaatmiskorralduse põhipunktidest keeles, millest kolmanda riigi kodanik on kõigi eelduste kohaselt võimeline aru saada.

Artikkel 12
Õiguskaitsevahendid

1. Liikmesriigid tagavad asjaomase kolmanda riigi kodaniku õiguse tõhusale õiguskaitsele, kui ta vaidlustab tagasisaatmisotsuse ja/või väljasaatmiskorralduse kohtus või taotleb nende läbivaatamist.
2. Õiguskaitsevahend on kas korralduse täitmist peatava mõjuga või annab kolmanda riigi kodanikule õiguse taotleda tagasisaatmisotsuse või väljasaatmiskorralduse täideviimise peatamist, millisel juhul tagasisaatmisotsuse või väljasaatmiskorralduse tegemine lükatakse edasi, kuni see kinnitatakse või kuni selle suhtes ei kohaldata enam kaitsevahendit, millel on peatav mõju.
3. Liikmesriigid tagavad, et asjaomasel kolmanda riigi kodanikul on võimalus saada õigusala nõu, määrata oma esindaja kohtus ja saada vajadusel keelelist abi. Isikule, kellel puuduvad piisavad vahendid, antakse tasuta õigusabi sellises ulatuses, mis tagab talle tõhusa õiguskaitse.

Artikkel 13
Tagasisaatmist peatavad tagatised

1. Liikmesriigid tagavad, et sellise kolmanda riigi kodaniku riigisviibimise tingimused, kelle suhtes tagasisaatmisotsuse täitmine on edasi lükatud või keda ei saa käesoleva direktiivi artiklis 8 osutatud põhjustel välja saata, ei ole halvemad kui need, mis on sätestatud direktiivi 2003/9/EÜ artiklites 7 – 10, artiklis 15 ja artiklites 17 - 20.
2. Liikmesriigid annavad lõikes 1 osutatud isikutele kirjaliku kinnituse, et tagasisaatmisotsuse täitmine on edasi lükatud kindlaks ajavahemikuks või et väljasaatmiskorraldust ei viida ajutiselt täide.

IV PEATÜKK
AJUTINE VAHISTAMINE VÄLJASAATMISE EESMÄRGIL

Artikkel 14
Ajutine vahistamine

1. Kui on tõsist põhjust arvata, et on olemas põgenemise oht, ja kui leebemate sunnimeetmete võtmine, nagu korrapärane aruandlus ametiasutustele, tagatismakse tasumine, dokumentide üleandmine või kohustus viibida kindlaksmääratud elukohas või muud meetmed, ei ole selle ohu vältimiseks piisav, hoiavad liikmesriigid sellist kolmanda riigi kodanikku, kelle suhtes kehtib väljasaatmiskorraldus või tagasisaatmisotsus, ajutiselt vahi all.

2. Korralduse ajutiseks vahistamiseks peab väljastama kohus. Kiireloomulistel juhtudel võib need välja anda haldusasutus, kuid sellisel juhul peab kohus kinnitama ajutise vahistamiskorralduse 72 tunni jooksul alates vahistamise algusest.
3. Korraldused ajutiseks vahistamiseks kuuluvad kohtulikule läbivaatamisele vähemalt kord kuus.
4. Kohtud võivad ajutist vahistamist pikendada maksimaalselt kuue kuuni.

Artikkel 15

Ajutise vahistamise tingimused

1. Liikmesriigid tagavad, et ajutiselt vahi all viibivaid kolmandate riikide kodanikke koheldakse inimlikul ja väärikal moel, austades nende põhiõigusi ja pidades kinni rahvusvahelisest ja siseriiklikust õigusest. Soovi korral lubatakse neil viivitusteta võtta ühendust nii seadusliku esindaja, pereliikmete ja pädevate konsulaaresindustega kui ka asjaomaste rahvusvaheliste ja valitsusväliste organisatsioonidega.
2. Ajutiselt vahistatud isikuid tuleb hoida spetsiaalselt selleks mõeldud rajatistes. Kui liikmesriigil ei ole võimalik pakkuda majutust spetsiaalses ajutiseks vahi all hoidmiseks mõeldud rajatistes ja peab kasutama majutamist vanglas, tagab ta selle, et kolmanda riigi kodanikud, kes ajutiselt vahi all viibivad, on tavalistest vangidest alati füüsiliselt eraldatud.
3. Erilist tähelepanu tuleb pöörata kaitsetute isikute olukorrale. Liikmesriigid peavad tagama, et alaealisi ei hoita ajutiselt vahi all tavalises vanglas. Saatjata alaealised eraldatakse täiskasvanutest, kui vastupidine ei ole lapse parimates huvides.
4. Liikmesriigid tagavad, et rahvusvahelistel ja valitsusvälistel organisatsioonidel on võimalus külastada ajutise vahi all hoidmise rajatisi, et hinnata ajutise vahi all hoidmise tingimuste sobivust. Selliste külastuskäikude puhul võib nõuda loa olemasolu.

V PEATÜKK KINNIPIDAMINE TEISTES LIIKMESRIIKIDES

Artikkel 16

Kinnipidamine teistes liikmesriikides

Kui kolmanda riigi kodanik, kes ei vasta või ei vasta enam sissesõidu tingimustele vastavalt Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklile 5 ja kelle kohta on väljastatud väljaviimiskorraldus või tehtud tagasisaatmisotsus ühes liikmesriigis edaspidi „esimene liikmesriik“, peetakse kinni teise liikmesriigi territooriumil edaspidi „teine liikmesriik“, siis võib teine liikmesriik:

- (a) tunnustada tagasisaatmisotsust või väljasaatmiskorraldust, mille on väljastanud esimene liikmesriik ja viia väljasaatmine täide, millisel juhul liikmesriigid hüvitavad

teineteisele tekkida võivad kulud, kohaldades nõukogu direktiivi 2004/191/EÜ mutatis mutandis;

- (b) nõuda esimeselt liikmesriigilt, et see võtaks asjaomase kolmanda riigi kodaniku viivitamatult tagasi, kusjuures esimene liikmesriik on kohustatud nõude täitma, kui ta ei saa tõendada, et asjaomane isik lahkus liikmesriikide territooriumilt pärast seda, kui esimene liikmesriik väljastas tagasisaatmisotsuse või väljasaatmiskorralduse;
- (c) käivitada tagasisaatmismenetluse vastavalt siseriiklikule õigusele;
- (d) alles jätta või väljastada elamisloa või muu loa, mis annab kaitstusega seotud, perekondlikel, inimlikel või muudel põhjustel õiguse riigis viibida, pärast konsulteerimist esimese liikmesriigiga vastavalt Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklile 25.

VI PEATÜKK LÕPPSÄTTED

Artikkel 17

Aruandlus

Komisjon annab Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva direktiivi kohaldamise kohta liikmesriikides korrapäraselt aru ja teeb vajadusel ettepanekuid muudatusteks.

Komisjon annab esimest korda aru hiljemalt neli aastat pärast artikli 18 lõikes 1 osutatud tähtaega.

Artikkel 18

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt (*24 kuu jooksul pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas*). Liikmesriigid teatavad komisjonile viivitamata nende õigus- ja haldusnormide teksti ning nende õigus- ja haldusnormide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavuse tabeli kujul.

Kui liikmesriigid need õigusnormid vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastuvõetud põhiliste õigusnormide teksti.

Artikkel 19

Seos Schengeni konventsiooniga

Käesoleva direktiiviga asendatakse Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklid 23 ja 24.

Artikkel 20
Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2001/40/EÜ tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 21
Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamise päeva *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 22
Adressaadid

Käesolev direktiiv on vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingule adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president / eesistuja

Nõukogu nimel
president / eesistuja